

ZAGADNIENIE PRAWNE

W sprawie o zasiłek chorobowy na skutek apelacji strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego z dnia 25 kwietnia 2013 r.

- 1. „Czy były sędzia, który zrzekł się urzędu w trybie art. 68 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2013 roku po. 427 ze zmianami) i z którym stosunek służbowy został rozwiązany, a od jego wynagrodzenia wypłaconego w okresie służby (od którego nie odprowadzano składki na ubezpieczenie społeczne w trakcie służby), sąd macierzysty przekazał składkę na ubezpieczenia społeczne do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przewidzianą za ten okres w przepisach o ubezpieczeniu społecznym, stosownie do treści art. 91 § 10 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2013 roku po. 427 ze zmianami), powinien być za okres służby traktowany jako osoba objęta ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa w rozumieniu art. 1 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 roku nr 205 poz. 1585 ze zmianami) i art. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2010 roku nr 77 poz. 512 ze zmianami)”**,
- 2. „czy byłemu sędziemu, który zrzekł się urzędu sędziego w trybie art. 68 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2013 roku po. 427 ze zmianami) i z którym stosunek służbowy został rozwiązany, zaś od jego wynagrodzenia wypłaconego w okresie służby, sąd macierzysty przekazał składkę na ubezpieczenia społeczne do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przewidzianą za ten okres w przepisach o**

ubezpieczeniu społecznym, stosownie do treści art. 91 § 10 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2013 roku po. 427 ze zmianami), a który stał się niezdolny do pracy przed rozwiązaniem stosunku służbowego i którego niezdolność do pracy trwała nadal po rozwiązaniu stosunku służbowego, przysługuje zasiłek chorobowy za okres niezdolności do pracy po rozwiązaniu stosunku służbowego na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2010 roku nr 77 poz. 512 ze zmianami)”,

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2013 r. Sąd Rejonowy w P. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 26 października 2012 roku i z dnia 31 października 2012 roku w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy G. G. prawo do zasiłku chorobowego za okresy od dnia 2 października 2012 roku do dnia 15 października 2012 roku i od dnia 16 października 2012 roku do dnia 31 października 2012 roku

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny.

Decyzją z dnia 26 października 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił G. G. prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 16 października 2012 roku do dnia 31 października 2012 roku. Decyzją z dnia 31 października 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił G. G. prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 2 października 2012 roku do dnia 15 października 2012 roku.

W uzasadnieniu wskazanych decyzji organ rentowy podniósł, że niezdolność do pracy wnioskodawcy powstała w czasie, kiedy skarżący nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu.

Sąd I instancji ustalił, że wnioskodawca w okresie od dnia 28 marca 2002 roku do dnia 1 października 2012 roku pełnił funkcję sędziego Sądu Rejonowego w T. Z

dniem 1 października 2012 roku stosunek służbowy wnioskodawcy uległ rozwiązaniu wobec zrzeczenia się urzędu. W dniu 29 października 2012 roku Sąd Rejonowy w T. przekazał do ZUS zwaloryzowane składki na ubezpieczenie społeczne wnioskodawcy za okres od dnia 28 marca 2002 roku do dnia 1 października 2012 roku. W dniu 1 października 2012 roku G. G. stał się niezdolny do pracy z powodu choroby. Niezdolność do pracy trwała do dnia 31 października 2012 roku.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy podniósł, że skarżący w dniu rozpoczęcia okresu niezdolności do pracy (1 października 2012 roku) pozostawał w stosunku służbowym sędziego. Stosunek taki nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniem społecznym w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2010 roku nr 77 poz. 512 ze zmianami). Jednakże, jak podkreślił Sąd I instancji, nie można pominąć faktu, że na skutek zrzeczenia się przez wnioskodawcę urzędu, za okres od dnia 28 marca 2002 roku do dnia 1 października 2012 roku, zostały odprowadzone przez jego pracodawcę składki na ubezpieczenie społeczne, po ich waloryzacji, wraz z odpowiednimi dokumentami zgłoszeniowymi. Okres ten jest traktowany, jako okres podlegania przez odwołującego się ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowemu i w ocenie Sądu winien być również traktowany, jako okres podlegania ubezpieczeniu chorobowemu. Sąd Rejonowy podkreślił, że nielogicznym byłoby traktowanie tego okresu, jako okresu składkowego przy ustalaniu uprawnień emerytalno – rentowych i jednocześnie uznawanie, że w zakresie ubezpieczenia chorobowego, za które także odprowadzono składki, wnioskodawca mu nie podlegał. W przypadku podjęcia nowego zatrudnienia, okres tego zatrudnienia, będzie stanowił kontynuację poprzedniego okresu ubezpieczenia, osoba taka nie będzie traktowana jako nowo ubezpieczona, nie będą jej dotyczyły wynikające z przepisów ubezpieczeń społecznych, okresy karencji dla uzyskania świadczeń. Tym samym Sąd I instancji uznał, że zaistniała okoliczność przewidziana w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego i macierzyństwa, czyli zasiłek chorobowy przysługuje skarżącemu, jako osobie, która stała się niezdolna do pracy z powodu choroby, w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył organ rentowy, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając rażące naruszenie prawa materialnego art. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2010 roku nr 77 poz. 512 ze zmianami) przez błędne przyznanie wnioskodawcy prawa do zasiłku chorobowego w okresach od dnia 2 października 2012 roku do dnia 15 października 2012 roku i od dnia 16 października 2012 roku do dnia 31 października 2012 roku podczas, gdy wnioskodawca nie ma prawa do zasiłku chorobowego w tych okresach, gdyż niezdolność do pracy powstała w okresie, a którym wnioskodawca nie podlegał ubezpieczeniu chorobowemu.

W uzasadnieniu podniesiono, że byli sędziowie, za których odprowadzone zostały składki na ubezpieczenie społeczne, nie podlegają obowiązkowi ubezpieczeń społecznych, gdyż nie są wymienieni w art. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 roku nr 205 poz. 1585 ze zmianami). Tym samym byli sędziowie, pomimo przekazania za nich składek na ubezpieczenie społeczne, nie są osobami ubezpieczonymi, a okres służby, za który zostały przekazane składki, nie jest okresem ubezpieczenia. Apelujący wywiódł, że w związku z tym G. G. nie stał się osobą ubezpieczoną w trybie przewidzianym przepisami ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych i uprawnioną do zasiłku chorobowego na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego i macierzyństwa.

Przy rozpoznawaniu apelacji przez Sąd Okręgowy w Ł. VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyłoniło się zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, a mianowicie:

1. „czy były sędzia, który zrzekł się urzędu w trybie art. 68 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2013 roku po. 427 ze zmianami) i z którym stosunek służbowy został rozwiązany, a od jego wynagrodzenia wypłaconego w okresie służby (od którego nie odprowadzano składki na ubezpieczenie społeczne w trakcie służby), sąd macierzysty przekazał składkę na ubezpieczenia społeczne do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przewidzianą za ten okres w przepisach o ubezpieczeniu społecznym, stosownie do treści art. 91 § 10

ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2013 roku po. 427 ze zmianami), powinien być za okres służby traktowany jako osoba objęta ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa w rozumieniu art. 1 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 roku nr 205 poz. 1585 ze zmianami) i art. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2010 roku nr 77 poz. 512 ze zmianami)",

2. „czy byłemu sędziemu, który zrzekł się urzędu sędziego w trybie art. 68 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2013 roku po. 427 ze zmianami) i z którym stosunek służbowy został rozwiązany, zaś od jego wynagrodzenia wypłaconego w okresie służby, sąd macierzysty przekazał składkę na ubezpieczenia społeczne do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przewidzianą za ten okres w przepisach o ubezpieczeniu społecznym, stosownie do treści art. 91 § 10 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2013 roku po. 427 ze zmianami), a który stał się niezdolny do pracy przed rozwiązaniem stosunku służbowego i którego niezdolność do pracy trwała nadal po rozwiązaniu stosunku służbowego, przysługuje zasiłek chorobowy za okres niezdolności do pracy po rozwiązaniu stosunku służbowego na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2010 roku nr 77 poz. 512 ze zmianami)"

Przedstawiając zagadnienie prawne Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z dyspozycją art. 68 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2013 roku po. 427 ze zmianami) stosunek służbowy sędziego rozwiązuje się z mocy prawa, jeżeli sędzia zrzekł się urzędu.

Na mocy art. 91 § 9 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych, od wynagrodzenia sędziów nie odprowadza się składek na ubezpieczenie społeczne.

Z kolei art. 91 § 10 tej Ustawy wskazuje, że w razie rozwiązania albo wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego w sposób, o którym mowa w art. 68, od wynagrodzenia wypłaconego sędziemu w okresie służby, od którego nie odprowadzano składki na ubezpieczenie społeczne, przekazuje się składkę do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przewidzianą za ten okres w przepisach o ubezpieczeniu społecznym.

Stosownie do treści art. 91 § 11 Ustawy składki na ubezpieczenie społeczne, o których mowa w § 10, podlegają wskazanej w przepisie waloryzacji. Z art. 90 § 12 Ustawy wynika zaś, że przy obliczaniu kwoty należnych składek, waloryzowanych na podstawie § 11 pkt 2, stosuje się odpowiednio art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.).

Powołany art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.) stanowi, że roczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób, o których mowa w art. 6 i 7, w danym roku kalendarzowym nie może być wyższa od kwoty odpowiadającej trzydziestokrotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok kalendarzowy, określonego w ustawie budżetowej, ustawie o przewidywanym budżetowym lub ich projektach, jeżeli odpowiednie ustawy nie zostały uchwalone - z zastrzeżeniem ust. 2 i 9.

Na podstawie powołanych przepisów, poczynając od 1 stycznia 1998 r., wynagrodzenia sędziów zwolnione zostały od odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne. I chociaż w art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych nie wyłączono sędziów wprost z obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego i rentowego oraz - w konsekwencji - także chorobowego, tak jak uczyniono to w odniesieniu do prokuratorów, jednak nie budzi wątpliwości, że również ta grupa zawodowa nie podlega wspomnianym ubezpieczeniom. Dopiero w razie rozwiązania stosunku służbowego w sposób określony w art. 68 ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych, sędzia powinien być zgłoszony do ubezpieczeń społecznych za cały okres służby, a od wypłaconego w tym czasie wynagrodzenia należy przekazać stosowną składkę do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Według wyroku WSA w Warszawie z dnia 9 marca 2007 r., V SA/Wa 338/07, LEX nr 338229, obowiązek opłacenia należnych składek oraz sporządzenia i przekazania odpowiednich dokumentów rozliczeniowych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych spoczywa na tej jednostce organizacyjnej (sądzie), która bezpośrednio przed rozwiązaniem lub wygaśnięciem stosunku służbowego wypłacała sędziemu uposażenie. Ta bowiem jednostka organizacyjna dysponuje całością dokumentów obrazujących przebieg służby sędziego i otrzymywanego w czasie całego okresu służby uposażenia i jest w stanie zrealizować bezpośrednio obowiązek nałożony powołanym wyżej przepisem.

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy w T. dokonał zgłoszenia skarżącego do ubezpieczeń społecznych za cały okres służby, a od wypłaconego w tym czasie wynagrodzenia przekazał stosowną składkę do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Wątpliwości budzi zestawienie brzmienia przepisu art. 91 § 10 i art. 91 § 12 ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych. Z treści art. 91 § 10 Ustawy wynika, że przekazywane są do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, za okres służby sędziego, składki na ubezpieczenie społeczne, zaś przepis art. 91 § 12 Ustawy wskazuje, że przy obliczaniu kwoty należnych składek, stosuje się odpowiednio art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Ten z kolei stanowi o obliczaniu rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Zgodnie z dyspozycją art. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia społeczne obejmują ubezpieczenie emerytalne, ubezpieczenia rentowe, ubezpieczenie w razie choroby i macierzyństwa oraz ubezpieczenie z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Jak wynika z powyższego zostały wyodrębnione (poczynając od 1 stycznia 1998 roku) cztery rodzaje ubezpieczeń, przy czym każde z tych ubezpieczeń społecznych ma na celu ochronę ubezpieczonego przed określonym ryzykiem. Ubezpieczenie emerytalne chroni przed ryzykiem starości, z którym wiąże się zakończenie działalności zarobkowej i z tego ubezpieczenia wypłacana jest emerytura. Ubezpieczenia rentowe mają na celu zabezpieczenie ubezpieczonego przez takimi ryzykami, jak trwała niezdolność do pracy czy też utrata żywiciela i z tytułu

przysługują ubezpieczonemu takie świadczenia, jak renta z tytułu niezdolności do pracy czy też renta rodzinna. Rolą ubezpieczenia chorobowego jest ochrona ubezpieczonego na wypadek czasowej niezdolności do pracy spowodowanej chorobą, macierzyństwem bądź koniecznością sprawowania opieki nad małym dzieckiem i z tego tytułu przysługują takie świadczenia jak zasiłek chorobowy, macierzyński, opiekuńczy, wyrównawczy oraz świadczenie rehabilitacyjne. Z kolei ubezpieczenie wypadkowe zabezpiecza ubezpieczonego przed niezdolnością do pracy będącą wynikiem wypadku przy pracy czy też choroby zawodowej.

W związku z powyższymi uregulowaniami powstaje problem prawny, czy okres pracy w charakterze sędziego, po zrzeczeniu się przez niego urzędu w trybie art. 68 § 1 ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych i odprowadzeniu składek na ubezpieczenie społeczne za ten okres, jest okresem traktowanym na równi z okresem podlegania ubezpieczeniom społecznym w pełnym zakresie (co do wszystkich, wymienionych w art. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, rodzajów ryzyk ubezpieczeniowych), co wynikałoby z treści art. 91 § 10 Ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych, czy też jest okresem traktowanym na równi jedynie z okresem podlegania ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym, na co wskazywałaby treść art. 91 § 12 Ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych.

Możliwe są dwa rozwiązania powyższego zagadnienia.

Według pierwszego stanowiska, za którym – jak się wydaje - opowiada się organ rentowy, w przypadku sędziego, który złożył rezygnację z urzędu w trybie art.68 ustawy o ustroju sądów powszechnych, składki odprowadzone od wynagrodzenia za cały okres pełnienia służby, dotyczą tylko składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Tym samym były sędzia, za okres pełnienia służby, podlegałby ubezpieczeniu społecznemu jedynie w zakresie ryzyka starości, czy niezdolności do pracy. Koncepcja ta jest o tyle uzasadniona, że pozostałe dwa ryzyka ubezpieczeniowe tj. ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe, mają odrębny charakter od ubezpieczenia emerytalnego i rentowego. W odniesieniu do ryzyka chorobowego przedmiotem ochrony jest utrata zarobku z powodu niezdolności do wykonywanej pracy. Jeśli choroba przeszkadza w osiągnięciu środków utrzymania, ustawodawca wprowadza obowiązek ubezpieczenia w odniesieniu do danego tytułu.

Jeśli utrata zarobku nie następuje, ponieważ ubezpieczony zachowuje dochód (np. poseł, stypendysta) albo go nie osiąga (bezrobotny), obowiązek ubezpieczenia jest wyłączony. Składki uiszczane na ubezpieczenie chorobowe nie są odkładane na koncie ubezpieczonego, jak składki na ubezpieczenie emerytalne, a mają na celu zapewnienie ochrony ryzyka choroby w trakcie zatrudnienia. Tym samym skoro za okres służby sędziego, po zrzeczeniu się przez niego urzędu, odprowadzane są składki na ubezpieczenie społeczne, brak jest podstaw do odprowadzania zaległych składek na ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe, skoro okres zatrudnienia został już zamknięty i ryzyka chronione tymi ubezpieczeniami (chorobowe i wypadkowe) nie mogą się ziścić.

Poza tym stosownie do treści art. 11 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu podlegają osoby wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3 i 12, zaś na mocy ust. 2 dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4, 5, 8 i 10. Z kolei art. 6.1 pkt 1, 3, 12 stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów; członkami rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych; osobami odbywającymi służbę zastępczą. A zatem sędziowie pełniący obowiązki, jak również sędziowie, którzy zrzekli się urzędu, nie podlegają ani obowiązkowym ani dobrowolnym ubezpieczeniom chorobowym, gdyż ich stosunek zatrudnienia nie został wymieniony we wskazanych przepisach.

Reasumując, w ocenie Sądu Okręgowego, w świetle powyższego poglądu, w niniejszym stanie faktycznym nie można byłoby uznać, aby w przypadku wnioskodawcy jego choroba powstała w czasie ubezpieczenia chorobowego i była ziszczeniem się tego ryzyka ubezpieczeniowego. Skarżący bowiem stał się niezdolny do pracy w dniu 1 października 2012 roku, kiedy to jeszcze pełnił obowiązki sędziego, a zatem nie podlegał ubezpieczeniom społecznym, następnie zaś nie odprowadzono od jego wynagrodzenia składek na ubezpieczenie chorobowe, a jedynie na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. W związku z tym trzeba byłoby dojść

do przekonania, że niezdolność do pracy wnioskodawcy nie powstała w okresie ubezpieczenia chorobowego.

Według drugiego poglądu, przyjętego w zaskarżonym wyroku przez Sąd Rejonowy, do którego skłania się również Sąd Okręgowy w Ł., niezdolność do pracy wnioskodawcy powstała w czasie ubezpieczenia chorobowego, w rozumieniu art. 6 ust. 1 Ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Należy zauważyć, iż treść art. 91 § 10 ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych, wskazuje na objęcie sędziego, który złożył rezygnację ze służby, za cały okres jej pełnienia, pełnym ubezpieczeniem społecznym. Powołany przepis nie zawiera żadnego wyłączenia, a zatem brak jest jakichkolwiek podstaw do uznania, że ubezpieczenie społeczne, na które przekazano składki za byłego sędziego zostało ograniczone jedynie do ubezpieczenia emerytalnego i rentowego. Przepis odnosi się ogólnie do składek na ubezpieczenia społeczne, zaś w świetle brzmienia art. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (gdzie wskazano cztery ryzyka ubezpieczenia społecznego, w tym ubezpieczenie chorobowe) nie można uznać, że okres pracy na stanowisku sędziego, który to sędzia następnie zrzekł się urzędu, będzie uznawany za okres podlegania jedynie ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu. Trzeba zauważyć, że z kolei w treści art. 90 § 12 ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawodawca wskazał, że do obliczania kwoty należnych składek stosuje się odpowiednio art. 19 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi o obliczaniu rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. A zatem samo odesłanie zawarte w cytowanym przepisie, do obliczania podstawy wymiaru składek, nie może skutkować zawężeniem ochrony ubezpieczeniowej do ubezpieczenia emerytalnego i rentowego. Żaden przepis nie przewiduje bowiem, ograniczenia takiej ochrony w stosunku do byłego sędziego, który zrzekł się urzędu w trybie art. 68 § 1 ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych.

W ocenie Sądu Okręgowego nawet, jeżeli składka na ubezpieczenie chorobowe (i wypadkowe), za okres pracy sędziego, po jego rezygnacji z funkcji, nie została opłacona za cały okres służby, brak jest podstaw do uznania, że za okres ten były sędzia nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w całości (w tym ubezpieczeniu chorobowemu). Ratio legis braku opłacenia takiej składki, po

zrzeczeniu się urzędu przez sędziego, wynika z wcześniej omawianego ryzyka ubezpieczeniowego, czyli ryzyka, jakie jest chronione w związku z ubezpieczeniem chorobowym. Skoro stosunek zatrudnienia, będący podstawą do późniejszego naliczenia i odprowadzenia składek, został zakończony, w praktyce ryzyko zaistnienia zdarzenia ziszczonego prawo do skorzystania ze świadczeń chorobowych w okresie ubezpieczenia, nie istnieje. Tym samym brak jest podstaw do odprowadzania składek na ubezpieczenie chorobowe za cały ten okres (tutaj 10 lat). Zdaniem Sądu Okręgowego z tych właśnie przyczyn ustawodawca nakazał wyliczenie składek za cały okres służby, jedynie na podstawie art. 19 ust. 1 ustawy o ZUS, co nie oznacza automatycznie uznania, że cały okres służby byłego sędziego może być zaliczony tylko jako okres ubezpieczenia emerytalnego i rentowego. Należy podnieść, że zagadnienie wzajemności składki i świadczeń rozpatrywał Trybunał Konstytucyjny, na gruncie art. 2 i 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w wyroku z dnia 4 grudnia 2000 r., K 9/00 (OTK ZU 2000 nr 8, poz. 294). W postępowaniu tym Rzecznik Praw Obywatelskich stanął na stanowisku, że obowiązek ubezpieczenia z tytułu podjęcia działalności zarobkowej, nie powinien dotyczyć sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku, gdyż opłacana obowiązkowo składka pozostaje bez wpływu na wymiar pobieranego uposażenia. Trybunał Konstytucyjny orzekł o zgodności z Konstytucją przepisów art. 9 ust. 4, ust. 4a i ust. 4b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Podniósł między innymi, że niewątpliwie ścisła zależność między opłacaniem składki i jej wysokością oraz okresem płacenia a prawem do świadczeń i ich wysokością (zasada wzajemności), występująca w klasycznym ubezpieczeniu społecznym, nie jest w obowiązujących obecnie regulacjach w pełni realizowana. Jak wskazał Trybunał składka nie została dostosowana do wielkości indywidualnego ryzyka, lecz jest ustalana na przeciętnym poziomie, obejmującym wszystkich ubezpieczonych. Przy ustalaniu prawa do świadczeń lub ich wysokości uwzględniane są również okresy nieskładkowe, a także nazwane "składkowymi" okresy nie związane z obowiązkiem opłacania składki. Tak więc stosunek ubezpieczeniowy nie jest pełnym stosunkiem zobowiązaniowym i nie ma w nim elementu synalagmatyczności, charakterystycznej dla zobowiązań wzajemnych w znaczeniu cywilnoprawnym (por. też orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 11 lutego 1992 r., K 14/91, OTK 1992 cz. I, s. 93, z 23 września 1997 r., K 25/96, OTK ZU 1997 nr 3-4, s. 311 i z dnia 30 maja 2000 r., K 37/98, OTK ZU 2000 nr 4, poz. 112). Zdaniem Trybunału

Konstytucyjnego, te okoliczności usprawiedliwiają nałożenie obowiązku ubezpieczenia nawet w sytuacji, w której dalsze opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne nie zawsze znajdzie w pełni odzwierciedlenie w zwiększonej wysokości przysługującego świadczenia.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z sytuacją odwrotną. Fakt bowiem nieopłacenia składek na ubezpieczenie chorobowe za cały okres służby sędziego, nie oznacza, że nie podlegał on ubezpieczeniu chorobowemu przez cały okres służby, za który – po jego zrzeczeniu się urzędu – zostały odprowadzone składki na ubezpieczenie społeczne, zgodnie z art. 91 § 10 ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych.

Tym samym, przy przyjęciu tej interpretacji, należy uznać, że okres służby sędziego, który następnie rzekł się urzędu, po przelaniu na rzecz ZUS składek na ubezpieczenie społeczne, liczonych od wynagrodzenia za cały okres służby i po ich zwaloryzowaniu, jest zrównany z okresem podlegania pełnym ubezpieczeniom społecznym (w tym ubezpieczeniu chorobowemu).

Konsekwencją powyższych dwóch interpretacji art. 91 § 10 i § 12 ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych w związku z art. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, są dwa odmienne stanowiska w zakresie problemu występującego w przedmiotowej sprawie.

Organ rentowy prezentuje stanowisko, że niezdolność do pracy, która powstała u wnioskodawcy w dniu 1 października 2012 roku (ostatnim dniu służby sędziowskiej), nie powstała w okresie ubezpieczenia chorobowego, ani też nie powstała po ustaniu tego ubezpieczenia w okresach przewidzianych w art. 7 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2010 roku nr 77 poz. 512 ze zmianami). Takie stanowisko jest logiczną konsekwencją przyjęcia pierwszej ze wskazywanych powyżej interpretacji przepisów art. 91 § 10 i § 12 ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych w związku z art. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Przy uznaniu bowiem, że okres służby sędziowskiej, po zrzeczeniu się urzędu, zaliczany jest jedynie do okresów ubezpieczenia emerytalnego i rentowego, brak jest jakichkolwiek podstaw prawnych do przyznania prawa do zasiłku

chorobowego za okres po rozwiązaniu stosunku służbowego. Zgodnie bowiem z dyspozycją art. 1 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia chorobowego i macierzyńskiego, świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą przysługują osobom objętym ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa określonym w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442, z późn. zm.). Na mocy zaś art. 6 ust. 1 wskazanej ustawy, zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego.

Na poparcie powyższej koncepcji należy podnieść, że ubezpieczenie chorobowe, w porównaniu z pozostałymi rodzajami ubezpieczenia społecznego, charakteryzuje się wąsko określonym kręgiem podmiotów, które podlegają mu obowiązkowo, jak również enumeratywnie wymienionym kręgiem podmiotów, które mają prawo do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego (art. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Kwestia podlegania ubezpieczeniu społecznemu, nie jest więc zależna od woli ubezpieczonego, a obowiązek podlegania ubezpieczeniom wynika z przepisów prawa z zakresu ubezpieczeń społecznych, które są przepisami bezwzględnie obowiązującymi.

Nadto, zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, tytuł ubezpieczenia chorobowego nie jest odpowiednikiem okresu ubezpieczenia równoznacznego z zatrudnieniem, lecz tytułem tym jest zatrudnienie, które rodzi obowiązek ubezpieczenia chorobowego. Zakresy zatrudnienia nie pokrywają się z tytułem ubezpieczenia i nie każda niezdolność do pracy powstała w czasie pozostawania w stosunku pracy rodzi prawo do świadczeń. Prawo to nie powstaje w trakcie przypadających w czasie zatrudnienia takich zdarzeń, jak urlop bezpłatny, urlop wychowawczy, pobyt w areszcie czy odbywanie kary pozbawienia wolności (por. art. 12 ust. 2 ustawy zasiłkowej), gdy pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia (por. art. 12 ust. 1), a także w tzw. okresie wyczekiwania (art. 4 ust. 1 ustawy). Ustawodawca generalnie odstąpił bowiem od obowiązującego przed dniem 1 stycznia 1999 r. rozwiązania, według którego świadczenia z ubezpieczenia społecznego przysługiwały tylko w zamian za udział pracowników w wytwarzaniu majątku narodowego, a pozostawanie w ubezpieczeniu wiązało się ściśle z faktem zatrudnienia, warunkującym objęcie ubezpieczeniem. W praktyce prawo do

świadczeń z tego systemu nie było uzależnione od opłacenia składek, lecz tylko od wykonywania zatrudnienia, co aprobował Sąd Najwyższy, uznając za okresy składkowe także okresy pracy, za które nie została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 1978 r., II URN 54/78, nie publikowany, z dnia 5 listopada 1975 r., II URN 16/75, nie publikowany, z dnia 5 kwietnia 1995 r., II UR 3/95, OSNAPiUS 1995 nr 17, poz. 222, z dnia 24 marca 1995 r., II URN 7/95, OSNAPiUS 1995 nr 17, poz. 219 oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 1994 r., II UZP 5/94, OSNAPiUS 1994 nr 6, poz. 97).

Transformacja systemu zabezpieczenia społecznego doprowadziła do współlistnienia z jednej strony solidarnego zabezpieczenia od ryzyk życiowych, a z drugiej do samodzielnego kształtowania tego ubezpieczenia przez jednostkę, przy wzajemności składki i świadczeń. W konsekwencji, rację bytu ubezpieczenia stanowią zgromadzone fundusze, których redystrybucja podlega ścisłym regułom ustawowym, a podstawę roszczeń wobec funduszu ubezpieczenia chorobowego stanowi opłacanie (dobrowolne lub przymusowe) składek na to ubezpieczenie. W obowiązującym obecnie systemie przyjęta została definicja okresu ubezpieczenia, czyli okresu realizowania się stosunku ubezpieczenia, jako okresu opłacania składek na odpowiednie ubezpieczenie, z czego wypływa wniosek, że stosunek ten - jako tytuł ubezpieczenia - realizuje się tylko wówczas, gdy osoba będąca podmiotem ubezpieczenia chorobowego opłaciła przypadającą od niej składkę.(...) (patrz uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2002 r. (III UZP 4/02, OSNP 2002/24/601, Prok.i Pr.-wkł. 2002/12/49, OSNP-wkł. 2002/14/2, Biul.SN 2002/6/4, Wokanda 2003/2/23, Wokanda 2003/3/24, M.Prawn. 2002/16/725, 53708)

Reasumując, w świetle powyższego poglądu brak naliczenia i odprowadzenia do ZUS składki na ubezpieczenie chorobowe za okres pełnienia przez wnioskodawcę obowiązków sędziego, po zrzeczeniu się przez niego urzędu, skutkuje niemożnością uznania, że wnioskodawca stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego.

Powyższe stanowisko wzbudziło uzasadnione wątpliwości Sądu Okręgowego.

Oczywistym jest, że z przepisu art. 6 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz Prawa o ustroju sądów powszechnych wynika jednoznacznie, że sędziowie nie są pracownikami obowiązkowo podlegającymi ubezpieczeniom

emerytalnemu i rentowemu, a zatem nie przysługują im świadczenia na warunkach i w wysokości określonym ustawą o świadczeniach pieniężnych w razie choroby i macierzyństwa. W uzasadnieniu uchwały z dnia 8 kwietnia 2004 r., II UZP 1/04 (OSNP 2004 nr 17, poz. 302), Sąd Najwyższy potwierdził wyłączenie sędziów z systemu powszechnego ubezpieczenia społecznego, stwierdzając między innymi, że sędzia nie podlega ubezpieczeniu z tytułu wykonywania swej funkcji i w zakresie wypłacanego mu z tego tytułu uposażenia (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 1999 r., III ZP 16/99, OSNAPiUS 2000 nr 7, poz. 283).

Należy to rozumieć w ten sposób, że sędziemu przysługują wprawdzie świadczenia z tytułu choroby i macierzyństwa, jednakże na warunkach i w wysokości określonych Prawem o ustroju sądów powszechnych, chyba że przepisy Prawa o ustroju sądów powszechnych wyraźnie odsyłają do przepisów o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego.

W niniejszej sprawie mamy jednak do czynienia z odmiennym stanem faktycznym. Wnioskodawca w okresie spornym, nie był już sędzią, a zatem nie miały do niego zastosowania przepisy ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych.

W uzasadnieniu uchwały z dnia 27 września 2002 r. (III UZP 5/02; OSNP 2003/3/69, Prok.i Pr.-wkł. 2003/1/44, OSP 2004/9/108, OSNP-wkł. 2002/20/2, Biul.SN 2002/9/3, Pr.Pracy 2002/11/28; 54920) Sąd Najwyższy wskazał, że „przyjęte zmiany zasad i sposobu zaopatrzenia sędziów na wypadek wystąpienia okoliczności powodujących przejście w stan spoczynku, a przede wszystkim zwolnienie wynagrodzeń sędziów z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, bywały na ogół odczytywane jako generalne wyłączenie sędziów z podlegania powszechnemu systemowi ubezpieczeń społecznych. Tymczasem ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wcale nie pozbawia sędziów statusu podmiotów podlegających obowiązkowo systemowi ubezpieczeń społecznych. Przeciwnie, stosunek służbowy sędziego, z wyłączeniem publicznoprawnej sfery jurysdykcyjnej (...), jak i jego elementów korporacyjnych (...), kwalifikuje się jako służbowy stosunek pracy z nominacji zarówno w sferze prawa pracy, jak i prawa ubezpieczeń społecznych - (art. 8 ust. 1 ustawy systemowej w związku z art. 65 u.s.p. i art. 2 KP). W szczególności ustawa systemowa nie uważa sędziów za osoby pozostające w stosunku służby (a contrario art. 8 ust. 15). Sędziowie nie zostali

przeto *expressis verbis*, tak jak prokuratorzy (...), wyłączeni z obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym (art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 11 i 12 ustawy systemowej). Unormowanie zwalniające wynagrodzenia sędziów z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne (art. 91 § 9 u.s.p.) należy zatem łączyć jedynie z tymi wyraźnymi i szczególnymi unormowaniami sędziowskiej pragmatyki służbowej, które przewidują, iż z tytułu pracy na stanowisku sędziego przysługuje prawo do uposażenia w stanie spoczynku, natomiast nie przysługuje prawo do emerytury lub renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (art. 100 § 5 u.s.p.), a - w razie zbiegu tych uprawnień - sędziemu wypłaca się wyłącznie uposażenie (art. 100 § 6 u.s.p.). Tego rodzaju unormowania byłyby zbędne, gdyby zwolnienie wynagrodzeń sędziowskich z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne całkowicie wyłączało kategorię zawodową sędziów spod oddziaływania systemu ubezpieczeń społecznych. Nie można też pomijać obowiązku przekazania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przewidzianej w przepisach o ubezpieczeniu społecznym składki od wynagrodzeń sędziowskich, wypłaconych w okresie służby sędziowskiej - w razie rozwiązania albo wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego w sposób, o jakim mowa w art. 68, co jednakże wyklucza ubieganie się o status i uprawnienia sędziego w stanie spoczynku (art. 91 § 10-12 u.s.p.). Powyższe oznacza, że zwolnienie wynagrodzeń sędziów z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne nie może uzasadniać pozbawienia grupy zawodowej sędziów tych uprawnień ze sfery ubezpieczeń społecznych, których nie gwarantują im pragmatyki służbowe.(...) Objęcie sędziów szczególnym systemem uzyskiwania uprawnień związanych z przejściem w stan spoczynku, powoduje ich wyłączenie z podlegania i korzystania ze świadczeń z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych jedynie w zakresach wyraźnie uregulowanych w sposób odrębny lub szczególny w obowiązujących ich pragmatykach ustrojowych (służbowych). Oznacza to, że z tytułu służbowego stosunku pracy sędziowie nie nabywają prawa tylko do tych ustawowo określonych świadczeń z ubezpieczenia społecznego, które wyłącza pragmatyka służbowa, tj. z prawa do emerytury lub renty z tytułu pracy na stanowisku sędziego, albowiem przysługuje im prawo do uposażenia w stanie spoczynku. Ponadto sędziowie nie korzystają z innych tradycyjnie przypisanych do sfery ubezpieczeń społecznych świadczeń określonych w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego, uzyskiwanych w razie niemożności wykonywania pracy z innych

przyczyn niż choroba, a także z zasiłków z ubezpieczenia społecznego, jednakże w ich miejsce przysługuje im od pracodawcy, przez okres przewidziany w przepisach prawa ubezpieczeń społecznych, prawo do wynagrodzenia w wysokości tych świadczeń lub zasiłków (art. 94 § 2 i 4 u.s.p.). Wyżej zasygnalizowane regulacje normatywne wskazują, iż sędziowie są wyłączeni z możliwości uzyskania tylko tych świadczeń wynikających z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych, które pod postacią innych, niejako "zamiennych" świadczeń, jak uposażenie w stanie spoczynku lub wynagrodzenia, wypłacanych w miejsce świadczeń uzyskiwanych w razie niemożności wykonywania pracy z innych przyczyn niż choroba, określonych w przepisach o świadczeniach z ubezpieczenia społecznego oraz zasiłków z ubezpieczenia społecznego - gwarantują im pragmatyki służbowe”.

Powyższe orzeczenie zapadło w zupełnie innym stanie faktycznym, jednakże ma znaczenie z punktu widzenia rozważań prawnych w niniejszej sprawie. Należy bowiem zauważyć, iż wnioskodawca, który stał się niezdolny do pracy w ostatnim dniu służby, przy przyjęciu wcześniejszej interpretacji przepisów, zostałby pozbawiony jakiegokolwiek ochrony z tytułu ubezpieczenia chorobowego za okres po ustaniu stosunku służbowego pomimo, że za cały okres świadczenia pracy na stanowisku sędziego, odprowadzone zostały od jego wynagrodzeń składki na ubezpieczenie społeczne. Nie można, w ocenie Sądu Okręgowego uznać, że z uwagi na stworzenie odrębnego systemu uprawnień sędziów związanych z ich pozostawaniem w stosunkach służbowych, występuje luka legislacyjna, która mogłaby być pretekstem do pozbawienia tej grupy zawodowej świadczeń z ubezpieczenia chorobowego w przypadku zrzeczenia się stanowiska sędziego. Powyższego nie normują sędziowskie pragmatyki służbowe, brak jest również jakiegokolwiek uzasadnienia do uznania, że w takim stanie faktycznym, jak w niniejszej sprawie, były sędzia – po wielu latach pracy na stanowisku sędziego i odprowadzeniu od jego wynagrodzeń składek na ubezpieczenie społeczne - jest pozbawiony ochrony ubezpieczeniowej z tytułu choroby, za cały okres niezdolności do pracy po ustaniu stosunku służbowego. Doprowadziłoby to do sytuacji, w której w przypadku długotrwałej choroby, a następnie uzyskania uprawnień rentowych, były sędzia nie otrzymywałby żadnych świadczeń z ubezpieczenia chorobowego (ani zasiłku chorobowego, ani świadczenia rehabilitacyjnego), aż do czasu uzyskania uprawnień rentowych.

Należałoby również rozważyć, czy takie rozumienie, jak w pierwszej interpretacji przepisów, nie byłoby sprzeczne z art. 32 Konstytucji. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że sądy powszechne są uprawnione do badania zgodności z konstytucją przepisów ustaw stanowiących podstawę prawną rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy (teza wyroku SN z dnia 7 kwietnia 1998 r., I PKN 90/98 OSNAPiUS 2000 nr 1, poz. 6).

Przepis art. 32 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji RP, zgodnie z którym wszyscy są wobec prawa równi, jest przepisem bezpośrednio obowiązującym i jako przyznający obywatelom prawo podmiotowe do równego traktowania może być bezpośrednio stosowany przez sądy zgodnie z art. 8 ust. 1 Konstytucji RP (wyrok SN z dnia 17 grudnia 1999 r., II UKN 270/99). Jednocześnie stanowienie prawa odpowiadającego założonym celom politycznym i gospodarczym oraz przyjmowanie optymalnych rozwiązań prawnych, które będą najlepiej służyły realizacji tych celów, należy do kompetencji ustawodawcy. Zadaniem sądów powszechnych, Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego nie jest zatem rozstrzyganie o merytorycznej trafności rozwiązań przyjmowanych przez ustawodawcę (wyrok TK z dnia 24 lutego 1997 r., K. 19/96, OTK 1997 nr 1, poz. 6, wyrok SN z dnia 29 czerwca 2005 r., I UK 300/04, OSNP 2006 nr 5-6, poz. 94). Poza tym punktem wyjścia dla kontroli zgodności przepisów z Konstytucją jest domniemanie konstytucyjności i racjonalności ustawodawcy. Oznacza to, że o niezgodności przepisów rangi ustawowej można mówić jedynie w tych przypadkach, w których ustawodawca przekroczy zakres swojej swobody regulacyjnej w sposób na tyle drastyczny, że naruszenie zasad konstytucyjnych jest ewidentne i nie może być żadną miarą zaakceptowane (wyrok TK z dnia 26 kwietnia 1995 r., K. 11/94, OTK 1995 cz. I, s. 134, wyrok SN z dnia 29 czerwca 2005 r., I UK 300/04).

Z utrwalonego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego oraz Sądu Najwyższego wynika, że konstytucyjna zasada równości obywateli nie ma charakteru bezwzględnego (por. wyrok TK z dnia 5 listopada 1997 r., K. 22/97, OTK ZU 1997 nr 3-4, poz. 41; wyrok TK z dnia 12 maja 1998 r., U.17/97, OTK ZU 1998 nr 3, poz. 34; 04 SN z dnia 28 listopada 2002 r., II UK 77/02, OSNP 2004 nr 6, poz. 105). Wynika z niej jedynie nakaz jednakowego traktowania wszystkich obywateli w obrębie określonej klasy (kategorii). W konsekwencji tylko te podmioty, które charakteryzują się w równym stopniu daną cechą istotną powinny być traktowane równo, a więc

według jednakowej miary, bez różnicowań, zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących (por. wyrok TK z dnia 5 listopada 1997 r., K. 22/97, OTK ZU 1997 nr 3-4, poz. 41; wyrok TK z dnia 23 czerwca 1999 r., K. 30/98, OTK 1999 nr 5 poz. 101; wyrok SN z dnia 17 grudnia 1999 r., II UKN 270/99). Trzeba również zauważyć, że nierówne traktowanie podmiotów podobnych nie musi oznaczać dyskryminacji lub uprzywilejowania, a w konsekwencji niezgodności z art. 32 Konstytucji (wyrok TK z dnia 23 października 1995 r., K. 4/95, OTK 1995 cz. II, s. 93). Oczywiście przy tym jest, że realizacja konstytucyjnej zasady nie oznacza konieczności przyznawania wszystkim obywatelom jednakowych praw i obowiązków. Prawidłowe wykonywanie tej zasady przez ustawodawcę wymaga niekiedy kształtowania w sposób zróżnicowany praw i obowiązków poszczególnych obywateli. Natomiast prawidłowo rozumiana zasada równości nie pozwala na rażące różnicowanie sytuacji obywateli, gdy chodzi o ochronę ich praw podmiotowych, a w szczególności wynikających ze stosunków pracy (wyrok SN z dnia 29 czerwca 2005 r., I UK 300/04). Różnicowanie uprawnień podmiotów w zależności od tego, czy praca wykonywana jest w ramach stosunku pracy, czy też na podstawie innych stosunków prawnych w obszarze prawa pracy ma charakter elementarny i wiąże się ze szczególnymi cechami stosunku pracy, które jakościowo odróżniają go od innych stosunków prawnych, w tym także i takich, w ramach których świadczona jest praca (wyrok SN z dnia 25 stycznia 2005 r., I UK 142/04, OSNP 2005 nr 17, poz. 272).

Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu Najwyższego, że tworzenie odrębnego systemu uprawnień sędziów związanych z ich pozostawaniem w stosunkach służbowych nie uzasadnia twierdzenia, iż doszło do naruszenia zasady równości (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 1999 r., III ZP 16/99; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., III UZP 5/02; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2004 r., II UZP 1/04). Sędziowie nie korzystają z wielu przypisanych do sfery ubezpieczeń społecznych świadczeń określonych w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego, natomiast w ich miejsce przysługuje im od pracodawcy prawo do wynagrodzenia będącego odpowiednikiem tych świadczeń lub zasiłków. Dotyczy to również zasad kształtowania wynagrodzenia sędziego za czas nieobecności spowodowany chorobą, określonych w art. 94 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych. Wynikające stąd różnicowanie sytuacji prawnej sędziów i innych pracowników nie

można traktować jako naruszenia konstytucyjnej zasady równego traktowania podmiotów. Różnice, jakie stąd wypływają mają usprawiedliwienie w odmienności statusu sędziów i statusu innych pracowników.

Należy jednak zauważyć, że sytuacja zmienia się diametralnie w momencie zrzeczenia się przez sędziego stanowiska. Z tą chwilą cały okres pozostawania w służbie zostaje zaliczony do okresu ubezpieczenia, zostają od wynagrodzenia otrzymywanego w tym czasie odprowadzone składki na ubezpieczenie społeczne, były sędzia ma prawo zarówno do emerytury, jak i renty na ogólnych zasadach. Tym samym jego okres służby, zostaje w tym momencie zrównany ze wszystkimi stosunkami zatrudnienia, które gwarantują pełną ochronę ubezpieczeniową. Powołany przepis art. 32 ust. 1 Konstytucji zawiera nakaz jednakowego traktowania wszystkich obywateli w obrębie określonej kategorii. Skoro zatem po rozwiązaniu stosunku służbowego, okres służby sędziego, zostaje zrównany z innymi stosunkami zatrudnienia gwarantującymi pełną ochronę ubezpieczeniową, to wydaje się być niezgodna z art. 32 ust. 1 Konstytucji interpretacja, z której by wynikało, że byłemu sędziemu nie przysługuje żadna ochrona z ubezpieczeń chorobowych, w przypadku kontynuowania niezdolności do pracy po zakończeniu stosunku służbowego. Pozostałe osoby, które podlegały w okresie zatrudnienia pełnym ubezpieczeniom społecznym, mają bowiem prawo do zasiłku chorobowego również po ustaniu zatrudnienia na podstawie art. 6 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Powyższa interpretacja, zdaniem Sądu Okręgowego naruszałaby również art. 67 Konstytucji RP, który określa prawo obywateli RP do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Oczywistym jest przy tym, że zakres oraz formy zabezpieczenia społecznego określają przepisy ustawowe (wyrok SN z dnia 29 czerwca 2005 r., I UK 300/04), a swoboda ustawodawcy do kształtowania systemów ubezpieczenia społecznego, w tym określania przesłanek i wysokości wynagrodzenia za czas choroby jest szeroka (wyrok SN z dnia 10 stycznia 2000 r., II UKN 270/99). Niewątpliwie ustawodawca w art. 94 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych jednoznacznie zapewnił sędziom prawo do świadczeń pieniężnych na wypadek choroby, wywiązując się tym samym z obowiązku nałożonego na niego na mocy art. 67 Konstytucji RP. Jednakże przy przyjęciu pierwszej z przedstawionych koncepcji,

sędziego który zrzekł się urzędu, za okres po rozwiązaniu stosunku służbowego pomimo, że za cały ten okres zostały od jego wynagrodzenia odprowadzone składki na ubezpieczenie społeczne, byłby pozbawiony – w odróżnieniu od innych ubezpieczonych – prawa do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę, która powstała w czasie służby i trwa nadal po jej zakończeniu.

Na koniec należy zwrócić uwagę, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 lipca 2007 r. (I PK 66/07, OSNP 2008/17-18/252, 443029) wskazał, iż byłemu sędziemu, który zrzekł się urzędu, a następnie - bezpośrednio po wyczerpaniu okresu zasiłku chorobowego - przeszedł na rentę z tytułu niezdolności do pracy, przysługuje jednorazowa odprawa rentowa na podstawie art. 92¹ k.p. Jak wynika z ustalonego w tej sprawie stanu faktycznego powód stał się niezdolny do pracy w okresie pełnienia służby i za okres do jej zakończenia otrzymał wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy (podobnie jak wnioskodawca w niniejszej sprawie). Następnie powód zrzekł się urzędu sędziego i za okres po zrzeczeniu się stanowiska pobierał od organu rentowego zasiłek choroby, a potem świadczenie rehabilitacyjne, aż do czasu przyznania mu prawa do renty. A zatem w powołanej sprawie, w której orzekał Sąd Najwyższy, nie wzbudzało wątpliwości organu rentowego prawo byłego sędziego do zasiłku chorobowego za okres po zrzeczeniu się stanowiska sędziego, w sytuacji kiedy niezdolność do pracy powstała w czasie pełnienia służby.

Sądowi znany jest również z urzędu fakt, że Członek Zarządu ZUS pismem z dnia 4 marca 2004 roku znak FUS 411-60/04, skierowanym do Dyrektorów poszczególnych Oddziałów ZUS wskazał, że w przypadku zrzeczenia się przez sędziego urzędu, sąd powinien zgłosić byłego sędziego do ubezpieczeń emerytalnego, rentowych, wypadkowego i chorobowego na formularzu ZUS ZUA z kodem tytułu ubezpieczenia 20 30 XX.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Okręgowy w Ł., działając na podstawie art. 390 §1 kpc, uznał za konieczne przedstawienie Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, sformułowanego w sentencji postanowienia.

/km/